

crkva u svijetu

OSVRTI I PRIKAZI

RJEČNIK FUNDAMENTALNE TEOLOGIJE

Dizionario di teologia fondamentale diretto da cura di René Latourelle e Rino Fisichella; éd. française sous la direction de R. Latourelle, ed. italiana a cura di R. Fisichella; Citadella Editrice, Assisi, 1990

Drago Šimundža

U izdanju *Citadella Editrice* (Assisi, Italia) krajem prošle godine pojavio se opsežan studijski *Rječnik fundamentalne teologije* u talijanskom izdanju. Na izradi su radila 94 autora iz raznih učilišta širom svijeta, poglavito s rimske Gregorijane, uglavnom profesori fundamentalne i dogmatske teologije ali i drugih predmeta i srodnih, graničnih disciplina: filozofskih, biblijskih, humanističkih, ekumenskih, povijesnih itd.

Važna teološka grana, koja se redovito zvala apologetikom, fundamentalka ima i svoju važnu ulogu unutar teoloških disciplina u izlaganju i potvrđivanju utemeljenosti i razložitosti teoloških polazišta i čitava kršćanskog nazora. Određena svojim predmetom, metodom i strukturom, u težnji za što jasnijim postupkom, danas se služi suptilnom metodologijom, sluhom za nova kretanja i postignuća teoloških i humanističkih znanosti. Ograničena na svoj predmet, vrlo je otvorena i široka u svom postupku i suodnosu prema graničnim područjima i disciplinama.

Sve je to, dakako, utjecalo na širinu i izbor tema, odnosno na metodski postupak i studijsku obradu. Posebno je trebalo voditi računa o tradicionalnim odnosima klasične apologetike i novijim pristupima fundamentalke pojedininim pitanjima, koliko na području biblijskih i eklezijalno-ekumenskih određenja, toliko također u obzoru današnjih znanstvenih i misaonih postignuća. Vodeći o tome brigu, redaktori su uspješno obavili svoj posao, držeći se stručnih i praktičnih kriterija, s obzirom na predmet i na korisnika kojemu je *Rječnik* upućen. Temeljnu odrednicu naznačuju natuknice ili, bolje, kako ćemo vidjeti, važne teme fundamentalke. Internacionalizacija *Rječnika* i interdisciplinarna suradnja poseban su doprinos i obogaćenje ovom izdanju. Veliki izbor suradnika omogućio je, očito, bolji sastav i izradu.

U vezi s tim, s međunarodnim značenjem i opsegom *Rječnika*, određena je i njegova struktura: tematski slijedi sustavnu obradu svih važnijih područja:

a. *Objava i njezine osobitosti*: 1. povijesna priprava; 2. ispunjenje u Kristu; 3. Sv. pismo, tradicija, inspiracija, polog vjere, učiteljstvo; 4. poslanje, evangelizacija, inkulturalizacija.

b. *Kredibilnost i vjerodostojnost objave*: 1. narav i predmet; 2. dogmatski i apologetski obzor; 3. uočavanje znakova; 4. kome je upućena.

c. *Vjera; čovjekov odgovor na objavu*: 1. narav; 2. sadržaj; 3. subjekt; 4. izričaj(nost); 5. zapreke.

e. *Osobitosti kršćanske objave i njihova složenost*: 1. pitanje shvaćanja vjere, teologija; 2. odnosi s povijesnim razvojem; 3. odnos s filozofijama koje odbijaju misao o utjelovljenju; 4. pitanje kršćanskih Crkava i ekumenizma; 5. odnos prema drugim religijama; 6. odnos prema kulturama, jezicima, značajanosti.

f. *Povijesna dimenzija*: 1. trostruko određenje: religiozno, kršćansko, katoličko; 2. povijesno-tematski pregled; 3. važniji autori iz područja fundamentalne teologije.

Ovih pet područja, kako upućuju priređivači (usp. str. VI), čine okosnicu iz bora tema i gradiva. Budući da je *Rječnik* posegao za studijskom obradom, nije bilo moguće uzeti u obzir prevelik broj natuknica, odnosno tematskih jedinica. Između 220 važnih tema koje su ušle u izbor priređivači su odabrali 35 posebnog značenja; njima je posvećena osobita pažnja, metodska razrada i, naravno, prostor, nekima i do 40-tak stupaca. Riječ je, dakako, o važnim terminima s kojima se fundamentalna susreće ili, bolje, o ključnim temama koje određuju njezin sadržaj i specifičnost (usp. str. VI): *antropologija, apologetika, ateizam, Bog, Crkva, čudo, evanđelje, evangelizacija, hermeneutika, inkulturacija, inspiracija, jezik, kredibilnost, kristologija, mesijanizam, metoda, mučeništvo, religija, objava, polog vjere, povijest, pravda, proroštvo, Riječ Božja, semeiologija, smisao, svjedočenje, teologija, fundamentalna teologija, teologije, tradicija (predaja), učiteljstvo, uskrsno otajstvo, znakovi vremena*. Ja bih ovima dodao vrlo važnu i opširno obrađenu temu *humanizam*.

Iz spomenutoga je očito koju su metodologiju i kakvu su obradu primijenili autori. *Rječnik* je, u stvari, zbornik stručnih radova o najvažnijim područjima i temama fundamentalne teologije. Ključne su natuknice, praktično, manje ili veće studije s razrađenom povijesnom, sadržajnom, teološko-doktrinarnom i kulturalnom obradom, izlaganjem i tumačenjem tematskih jedinica; epistemološki precizno i predmetno sustavno; rječnički sintetično i studijski iscrpno, s kraćom bibliografijom i novijom literaturom. Iako opseg pojedinih jedinica varira od jednog do četrdesetak stupaca, svaka je tema višestruko osvijetljena sa svog pojmovnog predmetnog, povijesnog, kulturološkog i kontekstualnog aspekta.

Ovakav kakav je *Rječnik* je veliko obogaćenje i središnji korpus suvremene fundamentalne. Ima stručni, udžbenički i, naravno, konzultativni karakter. Dobro će doći ne samo profesorima i studentima teologije nego i drugim interesentima različitih religijskih i humanističkih područja i disciplina. U ovom talijanskom izdanju velikog formata, u jednom svesku, ima 1.502 stranice s 3.000 stupaca rječničkog teksta i 30-tak uvodnih stranica s važnijim obavijestima i redakcijskim postupcima. Opskrbljen je potrebnim indeksima, uputama i uobičajenim podacima. Velika mu je prednost i značajna dimenzija što su na njegovoj izradi sudjelovali autori različitih škola i kultura. Od naših teologa zapazio sam suradnju prof. Ivana Fučeka.

Brojnost i opširnost radova, njihove posebnosti i stručnosti zahtijevale bi višestruke analize, predstavljanja i ocjene. No na temelju nekoliko ključnih tema i njihovoj obradi možemo s pravom zaključiti da je ovaj studijski *Rječnik fundamentalne teologije* vrstan zbornik koji u sebi sabire najvažnije podatke i sadržaje današnje fundamentalne. Možemo ga samo preporučiti i poželjeti da bi jednoga dana bio preveden i objavljen i na našem hrvatskom jeziku.